

238. Nagykanizsa-Palin, Anyagnyerőhely

(Zala megye) U, R

2006-ban Nagykanizsa-Palin É-i szélén, a 74. sz. közút és a vasút által határolt területből kiemelkedő homokdombon leletmentő ásatást végeztünk.²⁷

2007. július 2. és augusztus 1. között a homokdomb K-i felének alsó harmadán, a dombon jelentkező hármaskörárok-rendszer legkülső árkának D-i és K-i részét táruuk fel. Az 1. sz. objektumnak, vagyis a legnagyobb méretű késő neolitikum-kora rézkori lengyeli kultúra idejére datálható körárokknak sikerült a D-i bejáratát is megfognunk. Az előző évi tapasztalatokat itt is megerősítve látjuk, miszerint a legkülső ároknál nem alakítottak ki a bejáratok előtt félköríves bástyaszerű árkot. 2007-ben is jelentős mennyiségű leletanyag került napvilágra az árokból, elsősorban kerámiatöredékek, állatcsontok és őrlőkövek. Az idén a festett töredékek száma már csekélynek mondható.

A homokdomb K-i oldalában, a körárkon kívül két további kisméretű objektum is napvilágra került, így a két ásatási idényben teljesen feltárt területen az objektumok száma 86-ra emelkedett.

Munkatárs: Korcsmáros Attila technikus. A lelőhely felmérését Soós Zsolt és Vadász Norbert végezte.

TOKAI ZITA MÁRIA

239. Nagykanizsa-Palin, Szociális otthon

(Zala megye) B, Á

2007. március 5–14. között végzetük el a bútorraktárhoz vezető új bekötőút által érintett terület megelőző régészeti feltárását.

A lelőhelyen korábban 2004 és 2006 között kutattunk az M7 autópálya megelőző régészeti feltárásai kapcsán, illetve 2004-ben bútoráruházzal építését megelőzően. A most megkutatott terület a korábbi feltárásoktól Ny-ra terül el. A korábbi ásatásokon a lelőhely ezen részén egy kora bronzkori településrészletet, illetve egy 4. századi temetőt tártunk fel. A kutatott területen most 61 régészeti objektumot bontottunk ki. Ezek jelentős része a kora bronzkori Somogyvár–Vinkovci-kultúra településéhez tartozott, ezek mellett két Árpád-kori gödröt tártunk fel.

Munkatárs: Major László régésztechnikus.

EKE ISTVÁN

240. Nagykálló, Harangodi-tő

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő, Á, Kö

2007. április 20-án helyszíni szemlét végeztünk a település határában. Célunk az volt, hogy az elpusztult

Harangod nevű településnek megkeressük a templomát. A Kiskálló nevű településrészen egy helyi lakos jelenleg erdővel fedett területen köveket bányászott ki valamilyen épületnek az alapfalából. Ennek során leletet is találtak, egy középkori kályhacsempének mintegy negyedét, amelyiken egy makk látható. Ezt kérésünkre átadta.

Az említett dombhát K-i oldalát átnézve több kisebb-nagyobb kődarabot, valamint Árpád-kori és középkori kerámiát találtunk, de embercsontot nem. A területet a helybeliek Templomhegynek nevezik, de ezt az elnevezést a hivatalos térképek nem jelölik.

Az ettől a helytől D-re fekvő rész neve Födemes/Fedemes, ám ezt a nevet sem tüntetik fel a térképeken. Ez utóbbiról viszont tudjuk, hogy egy elpusztult középkori település, s vélhetőleg az említett részen terült el. Az elpusztult templom – ha valóban a Templomhegyen állt – inkább ehhez a településhez tartozhatott.

Az idős asszony felajánlotta még a múzeumnak egy birtokában lévő Árpád-kori érmét, amelyet a kertjében talált, valamint egy újkori ólomkorpuszt, melyet az Arany János utcában találtak. Helyi lakosok elbeszélése alapján megnéztünk egy másik területet is, nem messze az említett helytől. Itt az 1960-as években gyümölcsfa-telepítés közben állítólag sírokat találtak. Ma már az egész terület szántó. A területen nagy mennyiségben találtunk őskori és Árpád-kori kerámiát (talán az egykori Födemes falu húzódtott még át erre a területre).

Munkatársak: Pintye Gábor régész, Bakos János technikus, Harsányi Gézné, a nagykállói helytörténeti gyűjtemény vezetője.

JAKAB ATTILA

241. Nagykörű határa

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) U, B, N

2007. április 6–8. között terepbejárást végeztünk Dobapuszta és Kőtelek között. Az egykori magaspart bejárást követően a nagykörűi sziget bizonyos szakaszait vizsgáltuk meg.

Kaszáló: Kisebb magasparti sziget É-i részén három, egymás közelében lévő lelőhelyet rögzítettünk (40–42. lh.), melyekről igen gazdag kőeszközyanyagot gyűjtöttünk. Ezek alapján a lelőhelyeken neolitikus és bronzkori megtelepedéssel számolhatunk.

Sovány-dűlő major: A település előtt, a major mellett egy AVK, népvándorlás kori lelőhelyet (35. lh.) találtunk.

A leletek a Damjanich János Múzeum gyűjteményébe kerültek.

Munkatársak: Bartus Dávid, Váczi Gábor és György László régészek, Dankó Szabolcs fotós.

KOVÁCS KATALIN

27 STRAUB P. – TOKAI Z. M.: Karoling-kori temető Nagykanizsa-Palinban – A cemetery from the Carolingian Period at Nagykanizsa-Palin. In: Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2006. Budapest, 2007. 79–104.

242. Nagykőrös határa

(Pest megye) U, B, Sza, A, Kö

2007 novemberében terepbejárást végeztünk a 441.

sz. főút Nagykőröst elkerülő szakaszának tervezett nyomvonalán.

Barta-tanya, Komposztáló-telep (2. lh.): A város D-i határában található komposztáló-teleptől DNy-ra fekvő cukorrépaültetvényben kis intenzitású szarmata telepnyomot lokalizáltunk egy nyelv alakú lankásabb dombháton. A lelőhely a 2005-ben feltárt teleprezszlethez tartozik.

Földvár-dűlő (10. lh.): A határrészben jó megfigyelési körülmények mellett egy 750×300 m-es lapos felületen nagy intenzitásban találtunk középső bronzkori kerámia-töredékeket. A lelőhely a jól ismert bronzkori erődített telep külső horizontális telepeként azonosítható.

Földvár-dűlő 2 (11. lh.): A lelőhely a dűlőben, egy ÉK–DNy irányú villanyvezeték, egy a vezetékkel párhuzamosan futó földút és egy tanyaépület, illetve a tanyaépülethez a műút felől bevezető ÉNy–DK irányú földút által határolt, nyelv alakú kisebb dombháton található. A tanya mellett, a friss szántásban kevés középkori kerámia-töredéket gyűjtöttünk.

Földvár-dűlő, Nagy-tanya (12. lh.): A Nagy-tanya közvetlen közelében, attól DNy-ra, a tanyaépületekhez a műútról bevezető, ÉNy–DK irányú földúttól kb. 150 m-re DNy-ra, egy kisebb, hosszúkás, ÉNy–DK lefutású dombháton a szántásban kevés avar kerámia-töredéket gyűjtöttünk.

Kürti-lapos, Csíkvár II. (4–5. lh.): A Nagykőrös–Kecskemét vasúttól ÉNy-ra, egy fasorral szegélyezett keskeny, ÉK–DNy irányú földút DK-i oldalán, a vasúttól távolabb, két domb közötti sekélyebb területen a felszínről összegyűjtött terra sigillata utánszatok és szürke korongolt oldaltöredékek alapján egy kis intenzitású szarmata telepet lokalizáltunk, amely összefügg az út túloldalán lokalizált Nagykőrös 5. lelőhellyel és a Csíkvár II. telep részét képezi.

Kürti-lapos, Vasút, 262. sz. (3. lh.): A Nagykőrös–Kecskemét vasútvonaltól DK-re, egy hosszúkás dombháton lokalizálható a lelőhely, amelynek területén kis intenzitásban szarmata kerámia-töredékeket gyűjtöttünk.

Pavlovsky-tanya (6. lh.): A Pavlovsky-tanya és a tőle ÉK-re húzódó erdősáv, illetve a Nagykőrösre bevezető aszfaltút közötti területen, egy kis, réttel fedett domboldalon, illetve a mellette húzódó, lankásabb szántón újkori és recens kerámiaanyag mellett egy patintott kőszekert-töredék és egy a neolitikum időszakára datálható, vastag falú, kézzel formált, narancsszínűre égett, bevagdostott peremtöredék került elő.

Szurdok-dűlő, Katona-tanya (8. lh.): A Nagykőrösre vezető, ÉNy–DK irányú műúthoz és a tanyaépülethez közelebb, egy enyhén kiemelkedő magaslaton kis intenzitásban szarmata kerámia-töredékeket gyűjtöttünk.

Szurdok-dűlő (9. lh.): A Katona-tanyától ÉK-re, egy kukoricatarlóval fedett dombháton rosszul kiégetett, vörösesbarna oldaltöredékek, illetve egy erősen kihajló, bekarcolt girlandkötegekkel díszített, sötétszürke, korongolt peremtöredék került elő, amelyek az avar korra datálják a lelőhelyet.

REMÉNYI LÁSZLÓ

243. Nagyrécse, Bakónaki-patak

(Zala megye) LT, N

Az M7 autópálya nyomvonalában lévő lelőhelyen a 2006-ban lehumuszolt terület Ny-i szélén több objektum is előkerült, ezért a Bakónaki-patak K-i oldalán is szükséges volt az erdő kivágását követően a lelőhely pontos kiterjedését tisztázni. Az erdő kivágására a pótkisajátítási területen nem, csupán az eredeti nyomvonalban került sor, 58 m szélességben.

A munkát 2007. március 26. és április 23. között két részletben tudtuk elvégezni, melynek során 8 újabb kelta és népvándorlás kori objektum került elő. Mivel a legszélső objektumtól 12 méterre Ny-ra nem találtunk további régészeti jelenséget, a feltárást az útépítéssel veszélyeztetett területen befejeztük.

A 2007-ben lehumuszolt felület 2090 m², a 2006–2007-ben elvégzett feltárások alapján a régészeti lelőhely Ny-i irányban 140 méterrel hosszabbnak bizonyult a terepbejárásakor megfigyelt felszíni nyomoknál.

KVASSAY JUDIT – STRAUB PÉTER

244. Nagyrécse, Tüskevári-dűlő

(Zala megye) R?, V?, Kö

Nagyrécse belterületétől DK-re, a Bakónaki-patak illetve kisebb, névtelen vízfolyásoktól körülvett, a környezetből 30 méterre meredeken kiemelkedő, É–D-i irányú dombtető déli peremén egy késő középkori település objektumait bontottuk ki. Az M7 autópálya építését megelőzően 2004–2005-ben, a dombtetőt É–D-i irányban keresztülszelő dűlőútig végeztük el a régészeti feltárásokat. 2007 áprilisában a dűlőúttól K-re, a dombtető ÉK-i részén húzódó erdő kivágása után nyílt lehetőség a munkálatok folytatására.

Az átkutatott 3005 m² felületen 32 objektumot találtunk. Egy edényégető gödöregyüttes őskori, a többi objektum (gödrök, árkok és cölöplyukak) a késő középkori település emléke. Az objektumok a kutatási terület déli részén sűrűsödtek. Így a 2007. április 2–21. között elvégzett megelőző régészeti feltárás eredményeként tisztázni lehetett a késő középkori település ÉÉK-i határát. Újdonságnak számít az őskori (rézkor? kora vaskor?) korszak leleteinek előkerülése. A lelőhely földmunkákkal veszélyeztetett részének teljes feltárását elvégeztük.

A leletek a Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága M7 Régészeti raktárközpontjába kerültek.

Munkatársak: Kvassay Judit régész, Kámán Beáta technikus. A geodéziai felmérést Soós Zsolt és Vadász Norbert technikusok készítették.

STRAUB PÉTER

245. Nagyrozvágy, Pap-domb

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B

A lelőhely évtizedek óta ismert a régészettudomány számára. 1971-ben talajjavító munkálatokkal megbolygat-